

Journalisten over nieuwsmijders: ‘Dit heeft gevolgen voor de vierde macht’

Wie de traditionele nieuwsmedia bewust mijdt of wantrouwt is geen uitzondering, leert kwantitatief onderzoek van onder meer [Reuters Digital News Report](#). Na gesprekken met 80 mensen die het nieuws mijden en/of wantrouwen ging de Erasmushogeschool Brussel hierover in gesprek met 29 journalisten. Enkele bevindingen op een rijtje.

Ria Goris

We voerden face to face gesprekken met 29 journalisten: 24 bij de grote mediahuizen (VRT, Mediahuis, DPG), en 5 bij Apache, Doorbraak, De WereldMorgen en PALnws. We spraken met 16 mannen en 13 vrouwen. De geïnterviewden hadden gemiddeld 14,4 jaar ervaring in de journalistiek.

Een te klein sample om kwantitatieve conclusies te trekken. Wel levert het duidelijke inzichten op over hoe journalisten het mijden van nieuws en wantrouwen tegenover nieuws ervaren, hoe gekeken wordt naar punten van kritiek door wie wantrouwt en/of afhaakt, en naar mogelijke oplossingen. We bespreken achtereenvolgens het nieuws mijden en het wantrouwen tegenover traditionele nieuwsmedia.

Reactie op kritieken van nieuwsmijders

Welk beeld hebben journalisten over nieuws mijden? Naast het eerder factueel beschreven ‘nieuws niet meer consumeren’ wijst een aantal journalisten op het bewuste, intentionele karakter hiervan en op het gevaar van ‘in een eigen bubbel leven’. Veel bevroegden leggen spontaan de link met nieuws dat ‘te deprimerend’ is (N=21) of als ‘overload’ ervaren wordt (N=11). Ze zien als voornaamste redenen voor nieuws mijden de negatieve aard van heel wat nieuws, het ‘teveel’ ervan, en de vermeende eenzijdigheid of *framing* van nieuwsmedia. Sommigen verwijzen naar corona als factor (N=5), enkele anderen naar een hijgerige politieke berichtgeving. Of naar persoonlijke zaken die alle aandacht van mensen opeisen, zoals een druk, jong gezin.

Zoals aangegeven, spraken we in een eerdere fase uitgebreid met tientallen nieuwsmijders. Zij gaven ons de volgende weerkerende redenen om afstand te nemen van de traditionele nieuwsmedia en hun nieuwsberichtgeving: 1) het nieuws is te negatief, 2) het nieuws doet aan bangmakerij, 3) nieuws brengt te veel sensatie en 4) nieuws is niet nuttig voor mij. Het eerste punt was het meest gehoorde.

We legden de bevroegde journalisten deze kritieken voor, illustreerden deze telkens met een quote en registreerden de reacties.

Dit kader geeft weer in welke mate de bevroegde journalisten deze kritiek terecht, deels terecht of onterecht vonden:

	terecht	deels terecht	onterecht
te negatief	20	6	3
bangmakerij	8	14	7

te veel sensatie	11	15	2
niet nuttig	1	3	25

We kunnen hier niet al deze punten behandelen, we focussen op het eerste aspect. ‘Het nieuws is te negatief’ kan op veel begrip rekenen van de bevroegde journalisten. Een van de bevroegden: ‘Dat is een kritiek die ik zelf ervaar. Om die reden sluit ik mij soms ook een keer af van nieuws. Omdat ik inderdaad geen zin meer heb om de volgende regeringskernel te zien uitgesmeerd worden. Of weer iemand die beelden van kindermisbruik verspreid heeft. Of alweer een oorlog die ontstaat.’

Opmerkelijk: 13 van de 29 bevroegde journalisten geeft aan zelf in meerdere of mindere mate last te hebben van de negativiteit van het nieuws. Een journalist met ongeveer 30 jaren dienst op de teller: ‘Tot tien jaar geleden had ik weinig moeite met het nieuws, dat deed weinig of niets met mijn gemoed. En nu wel. Het kan ook te maken hebben met het feit dat je zoveel meer jaren het nieuws moet verwerken, maar ook voor mij is het soms heel zwaar. Ik vraag me af of ik dit nog 15 jaar volhoud, wat ik eigenlijk zou moeten doen voor mijn job.’

Het is nu eenmaal de aard van het beestje dat nieuws vaak negatief is, geeft een derde van de journalisten aan (N=9). Journalisten zijn voorgeprogrammeerd om goed nieuws als geen nieuws te beschouwen, stelt iemand. Negatief nieuws als een journalistieke wetmatigheid dus.

Iemand wijst op een evolutionaire oorzaak: ‘Slecht nieuws is echt een constante. Mensen moeten niet komen aandraven met “het nieuws is zoveel slechter geworden”. Dat is het duidelijk altijd geweest. Aard van het beestje, een soort van gealarmeerd willen worden voor gevaar?’ Een andere bevroegde refereert naar een positieve intentie van journalisten bij het brengen van negatief nieuws: door iets te problematiseren kan er iets veranderen. Enkele journalisten wijzen op het tijdsgewricht van crisis na crisis, waardoor het nieuws zwaar wordt.

Redacties beseffen wel dat nieuws te negatief is voor heel wat mensen, en zijn bezig met dit thema. Dat is een andere grote teneur die opduikt in de gesprekken (N=9). Een uitspraak hierover: ‘Ik denk dat te weinig mensen er zich bewust van zijn dat wij dat weten en daaraan werken. In die zin: wij, een krant, een website, een nieuwsbrief, proberen altijd het evenwicht te zoeken tussen de zware nieuwsfeiten die je niet kunt negeren en de lichtere.’ De mix moet goed zitten, wordt dat nogal eens genoemd. Geen makkelijke oefening, zoals deze journalist aangeeft: ‘Het is vaak negatief, maar er wordt ook aan gewerkt. En het is niet makkelijk om er een positieve twist aan te geven, want dan moet je eigenlijk nieuws schrappen dat negatief is en ook heel erg relevant is, waardoor de mensen daar dan weer niet van op de hoogte zijn.’

Interessant is de bemerking van enkele journalisten (N=3) dat ze schrik hebben om reclame te maken indien ze positief nieuws brengen, bijvoorbeeld over het regeringsbeleid, want ‘het is toch niet onze taak om de regering een pluim te geven.’ De Nederlandse journalist Joris Luyendijk stelt dat deze houding extreme partijen de wind in de zeilen geeft, merkt een van de bevroegden op.

Een bezwaar om meer positief nieuws te brengen is volgens een aantal journalisten (N=4) dat positief nieuws minder verkoopt dan negatief nieuws, een reële factor voor media in een commerciële context. Iemand verwoordt het zo: 'Het is wel een feit dat ik soms positieve verhalen maak, maar de kans dat die goed gelezen worden is echt dramatisch veel kleiner dan een stuk dat ergens iets aankaart vanuit een negatieve reflex.'

Bezorgd om nieuwsmijden

Niet iedereen maakt zich zorgen om het nieuws mijden. Het gaat om een tijdelijk fenomeen in het leven van mensen, menen enkelen (N=2). 'Ze zullen wel terugkeren.' De meesten zijn echter wel bezorgd, en hier tekent zich een duidelijke tendens af: meer dan de helft van de bevroegden vreest voor de gevolgen voor de democratie wanneer mensen niet meer geïnformeerd zijn (N=15). Een uitspraak hierover: 'Ik begrijp dat mensen nieuws mijden maar tegelijkertijd vind ik het een groot probleem omdat je nieuws nodig hebt om je op een goede manier te kunnen bewegen in de samenleving, de juiste keuzes te maken voor jezelf en je omgeving, al is het maar in de stembokjes.'

Meerdere bevroegden leggen spontaan de link met polarisering, desinformatie en verlies aan aansluiting met de realiteit (N=10). Iemand stelt: 'Als je geen dingen meer hebt die gemeenschappelijk zijn en waarover je akkoord gaat, een van de oorzaken van polarisering volgens mij, dan verbreekt de samenleving.'

Enigszins verwonderlijk, zeker in het licht van het kleine aantal jongvolwassenen dat nog bereid is te betalen voor nieuws: slechts enkele journalisten leggen de link met het businessmodel (N=2). Zoals hier: 'Als meer mensen het nieuws mijden, dus minder inkomsten voor ons, heeft dat als gevolg dat de redactie afgebouwd moet worden. En dat heeft dan weer een gevolg voor de manier waarop je als vierde macht kunt werken.'

Valt er iets aan te doen?

Zien de bevroegde journalisten ook oplossingen voor nieuws mijden? Nee, daar heb je geen impact op, geeft één bevroegde aan. Alle anderen dragen wel suggesties aan, gaande van meer positief nieuws brengen (N=10) en 'ons werk nog beter doen' (N=7) tot minder nieuws brengen/ het nieuws minder pushen (N=4) tot minder meegaan met politieke spelletjes (N=3) en aan jongeren uitleggen wat nieuws is (N=2).

We vroegen door: wat kan meer positief nieuws brengen dan wel inhouden? 'Niet enkel problemen aankaarten of vaststellen, maar ook handvatten aanreiken om aan een thematiek iets te doen', dus mogelijke oplossingen aanbieden, keert geregeld terug. Over de haalbaarheid hiervan zijn de meningen behoorlijk verdeeld.

Dit is een duidelijke tendens doorheen de interviews: redacties zijn zich bewust van de nood aan positief nieuws én er is behoorlijk wat twijfel over of dit ook werkt. Wanneer het echt menens is met meer positief of oplossingsgericht nieuws, dan vergt dit een andere ingesteldheid dan die nu dominant is, meent iemand. 'Je hebt zoiets als constructieve journalistiek. Dat is dan eigenlijk het antwoord daarop. Daar doen we misschien te weinig aan. Maar dat is een heel andere mindset. Dat is ook niet iets dat je af en toe eens kunt

doen. Dan moet je eigenlijk bij elk onderwerp daar structureel over gaan nadenken over hoe we dat iets constructiever kunnen maken.'

Een andere bevroegde beaamt dit en meent dat er een 'shift in identiteit' nodig is 'want journalisten zijn opgevoed om vooral de negatieve dingen eruit te vissen en die te highlighten. Dit is iets waar we op moeten letten, dat we dagelijks proberen er heel actief over na te denken: heb je iets goeds gezien? Ik pleit niet voor minder negatief nieuws, ik pleit vooral voor meer positief nieuws.'

Enkele journalisten wijzen op bezwaren tegen positief of constructief nieuws: het verkoopt minder, het vergt meer mentale ruimte om positief dan negatief nieuws te brengen, en 'nieuws is nu eenmaal vaak negatief'. Iemand merkt op: 'Happy people have no history. Er is altijd een conflict nodig, anders heb je niks te vertellen.'

Een andere bevroegde over positieve journalistiek: 'Volgens mij is de tijd daar nog niet rijp voor: geen enkele hoofdredacteur gaat dat nu al durven en doen. En als hij het durft, gaat dat op korte termijn geen succes zijn.'

Een van de bevroegde journalisten stelt positief nieuws brengen gelijk met 'een tegenverhaal brengen', en lijkt zo te bevestigen dat nieuws over problemen de norm is. 'Het is aan hoofdredacteurs om mentale ruimte te behouden om daarover na te denken.' Je hebt ruimte in je hoofd nodig, en tijd, om na te denken over een meer positieve of oplossingsgerichte invulling, geven ook enkele anderen aan.

Minder nieuws, minder pushen

Wat kan nog een oplossing bieden voor nieuws mijden? Een aantal journalisten meent dat het nieuws te hard gaat: het is te veel, te snel, te opdringerig (N=4). Er is een overload aan pushberichten. Het zou een goede zaak zijn om minder nieuws te brengen, opperen ze, nieuws met meer diepgang en meer perspectieven.

Een bevroegde: 'Ik stel vast dat we met onze pushmeldingen weinig mensen bereiken, slechts 4 of 5 % die zo op je site komen... dat is absurd. Je gaat bij een half miljoen mensen iets roepen en minder dan 5 percent is daarmee gediend... Pushen we niet te veel waardoor we net het effect kunnen krijgen dat mensen afhaken?'

Bij de versnelling van het nieuws wordt soms gewezen op de druk van de algoritmes en de hete adem van de concurrentie: kan je minder items brengen als de concurrent voortdurend druk op de ketel zet?

Wantrouwen baart zorgen

Hoe zit het dan met de visie van journalisten op het wantrouwen tegenover de traditionele nieuwsmedia? De bevroegden linken dit spontaan aan niet geloven wat de media brengen (N=4), aan complotdenken in coronatijden (N=11), en verder nog aan de journalistieke neutraliteit die in vraag gesteld wordt (N=7), soms vanuit uitgesproken linkse of rechtse hoek.

Een journalist verwoordt dit laatste zo: ‘We zijn de *manufacturers of consent*. En door onze berichtgeving, waarbij we veel te vaak de westerse overheden volgen, de NAVO volgen, brengen we eigenlijk het narratief dat dient om nieuwe oorlogen te beginnen, om mensen uit te buiten, om koloniale systemen in stand te houden. Dat is de linkse kritiek. En dan heb je de rechtse kritiek, vaak over doemdenken. Mensen zijn expres apocalyptisch met onze klimaatonzin die ze door de strot geduwd krijgen. Maar er is ook een heel groot wantrouwen ten opzichte van migratieberichtgeving, zo van: die krant zal het wel verstoppen als er bendes migranten door Brussel zouden gaan en vrouwen zouden verkrachten. De gedachte dat er voor hen dingen worden achtergehouden.’

In onze eerdere interviews met tientallen mensen die de traditionele nieuwsmidia wantrouwen (lees [hier](#)) registreerden we vier grote redenen om afstand te nemen: 1) nieuws is eenzijdig, partijdig en beleidsbestendig; 2) nieuws bevat belangenvermenging ten aanzien van politieke en/of commerciële actoren; 3) nieuws doet aan (zelf)censuur, en 4) nieuws wordt te veel vanuit een westerse blik gebracht.

Het eerste, de eenzijdigheid en partijdigheid van het nieuws, werd verreweg het vaakst vernoemd.

Net als met de items over nieuws mijden, legden we de bevraagde journalisten deze kritieken voor, geïllustreerd met een quote. We registreerden of ze deze punten als terecht, deels terecht of onterecht beschouwen.

	terecht	deels terecht	onterecht
Eenzijdig, partijdig, beleidsbestendig	7	12	9
Belangenvermenging	2	9	16
Censuur of zelfcensuur	4	11	14
Te westerse blik	14	4	9

De kritieken ‘nieuws is eenzijdig, partijdig en beleidsbestendig’ en ‘nieuws wordt te veel vanuit een westerse blik gebracht’ werden beduidend vaker als terecht of deels terecht beschouwd dan de andere twee door ons sample van 29 journalisten. We focussen op het eerste item.

‘Nieuws is eenzijdig’

Heel wat van onze interviewees die de nieuwsmidia wantrouwen, brengen de termen ‘eenzijdig’, ‘partijdig’ en ‘beleidsbestendig’ spontaan met elkaar in verband. Met de kritiek van ‘partijdigheid’ konden de bevraagde journalisten echter niets, ze ervaren zichzelf niet als partijdig. Wel zagen een aantal van hen in de nieuwsberichtgeving aspecten van

eenzijdigheid en/of 'beleidsbestendige' praktijken. 19 van de 27 bevroegde journalisten geven aan dat dit een terecht of deels terecht punt is.

Meer dan de helft van de bevroegden gaat in op de coronaberichtgeving (N=18). Ze beseffen dat die berichtgeving bij een aantal mensen weerstand en, sterker, wantrouwen veroorzaakt heeft. Enkele bevroegden (N=4) vinden dat de media beter een breder palet aan visies over coronabeleid aan bod hadden laten komen. Zoals deze persoon: 'Ik vind dat we ook andere geluiden hadden moeten laten horen. Men ging mee in die algemene stroming en van de andersdenkenden werd al snel gedacht dat dat complotdenkers waren.'

Andere journalisten verwijzen naar corona als naar 'een nooit geziene situatie', waarin ze een sterk gevoel van maatschappelijke verantwoordelijkheid ervoeren. Hierbij vallen termen als 'mensenlevens redden' en 'een hoger belang dienen'. Verschillende bevroegden beschrijven een evolutie in de berichtgeving, van het beleid volgen naar gaandeweg meer kritische stemmen aan bod laten komen.

'Helemaal in het begin zijn er weinig kritische stemmen gekomen. En daar valt misschien iets voor te zeggen op dat moment dat dat misschien had moeten. Langs de andere kant was het toen ook wel onze taak als mainstream media om heel belangrijke informatie die levensreddend kon zijn te delen. Daarna, in een verder stadium, was er wel ruimte en nood aan tegenstemmen, maar die zijn er ook geweest. En dat vergeten heel veel mensen wel.'

De kritiek van eenzijdigheid van de media levert zeer uitgebreide en soms emotionele commentaren op bij de bevroegde journalisten. Iemand stelt dat het niet evident was om kritisch te zijn voor het beleid omdat een puntje van kritiek meteen gerecupereerd werd door critici van het beleid: 'Het minste vonkje dat je aan de complotdenkers of coronasceptici gaf, werd een enorm vuur. Dus ja, de media hebben ervoor gekozen om mee te gaan in het discours van de regering maar ook wel omdat we dachten: we hebben hier wel een verantwoordelijkheid. Dat was een heel lastige situatie.'

Geen weerspiegeling van de samenleving

Een deel van de bevroegde journalisten ziet nog een ander aspect van eenzijdigheid: redacties zijn te eenzijdig, te weinig divers (N=8) .

Ondanks inspanningen om te verruimen zijn nieuwsredacties nog te wit, te hoogopgeleid, te mannelijk, en is er bewust of onbewust de neiging om soortgelijke 'elitebronnen' aan het woord te laten. Dit punt keert meermaals terug in de interviews, samen met het besef dat dit de herkenning en het gevoel gerepresenteerd te worden voor heel wat mensen bemoeilijkt.

Er is verandering, maar ze verloopt traag, menen enkelen. Een journalist stelt onomwonden: 'De blik is *white as fuck*. Over alles. Als het gaat over 'het is warm' dan schrijven we over zwembaden en dan denk ik: *what the fuck*. En ik maak me daar kwaad over. Neem mensen aan die wel... in wie andere mensen zich wel herkennen en dat gaat echt al heel veel doen. Het is eigenlijk een vicieuze cirkel want je schrijft wit voor wit, waardoor de mensen zich niet aangesproken voelen om tot bij ons te komen en dus niet solliciteren. En dat maakt het heel moeilijk om die mensen wel tot bij u te krijgen.'

Dit specifieke punt van kritiek, te eenzijdige redacties, keert ook weer bij de reacties op het item 'het nieuws wordt te veel vanuit westerse bril gebracht'. Een deel van de bevroegden (N=10) argumenteert: er zijn perspectieven die logischerwijze minder aan bod komen bij ons. Dit is ook logisch omdat we nu eenmaal in het westen leven. Ruim een derde van de bevroegden meent dat meer diversiteit op redacties een verruiming in de berichtgeving, of de perspectieven hierin, kan inhouden.

Bezorgd om wantrouwen

Wat wantrouwen betreft, uiten de gesprekspartners zich vooral bezorgd over een klimaat van polarisering en een vijandbeeld tegenover journalisten (N=16). Een meerderheid van dit sample maakt zich zorgen hierover. Een uitspraak: 'Waar stevenen we op af indien er geen gemeenschappelijke sokkel meer is voor democratisch debat? Gaan we elkaar steeds minder begrijpen en in gepolariseerde groepen verder van elkaar afdrijven?' Iemand stelt: 'Wantrouwen is nog gevaarlijker (dan nieuws mijden). Het kan een hellend vlak zijn naar fysiek geweld.'

Een aantal journalisten heeft zich al bedreigd gevoeld, en kreeg reeds bagger over zich heen. Iemand merkt op: 'De toon wordt agressiever. Enfin, ik denk dat er altijd kritiek is geweest op het nieuws, op de journalisten maar dat is gewoon... Dat is zeker en vast sterker geworden en agressiever qua toon.'

Verschillende journalisten geven aan dat het respect voor het beroep de laatste decennia is verminderd, en dat ze meer moeite moeten doen om mensen te overtuigen om mee te werken.

Een kruid tegen wantrouwen?

Zien de bevroegde journalisten ook oplossingen voor het toegenomen wantrouwen tegenover de traditionele nieuwsmedia en zo ja, welke? Sommige journalisten geven aan dat hier geen kruid tegen gewassen is. De meesten reiken wel suggesties aan. Die variëren van meer transparantie over bronnen en werkwijze (N=13) tot meer check en dubbelcheck (N=2) en het gesprek aangaan met burgers die weerstand voelen tegenover de media (N=3).

Wat transparantie betreft, verwijst iemand naar een praktijk die al enigszins ingang heeft gevonden op verschillende redacties: 'Ik denk door heel open te zijn over van waar uw informatie komt. Bijvoorbeeld, wat ik ook wel probeer te doen als ik informatie heb van een bepaalde studie, is een link leggen naar die studie zodat mensen echt kunnen zien vanwaar het komt.'

Een aantal journalisten zegt te beseffen dat veel mensen niet weten hoe nieuws professioneel gemaakt wordt. Iemand verwoordt het zo: 'Als je niet weet hoe je eten in de keuken wordt gemaakt... Ja, dan kun je denken dat er gif in zit... Bij wijze van spreken. Ik hoop dat de journalistieke keukens wat meer opengesteld worden de komende jaren.' Heel wat burgers hebben baat bij een kijkje onder de motorkap, meent iemand.

Slotreflectie

We hebben hierboven enkele tendensen uit de 29 interviews met journalisten belicht. We kunnen in dit bestek slechts enkele reacties op de punten van kritiek van wantrouwers en nieuwsmijders bespreken. Een uitgebreider verslag zal verschijnen op <https://www.mediapuntvlaanderen.be/> dat mediaonderzoek in Vlaanderen bundelt.

Er zijn overeenkomsten tussen wat nieuwsmijders en wantrouwers van de traditionele media ons vertellen en wat de bevroegde journalisten aangeven. Veel journalisten schatten correct in dat heel wat mijders uit zelfbescherming de als te negatief gepercipieerde berichtenstroom afweren. Bij wantrouwen leggen ze de link met coronaberichtgeving, naast de gekende link met radicale groepen en politieke partijen die de media wegzetten als eenzijdig en partijdig.

Er zijn eveneens overeenkomsten tussen oplossingen die een aantal mensen die nieuws mijden of wantrouwen zelf aandragen en oplossingen waaraan journalisten denken: meer positief nieuws, meer transparantie over werkwijze en bronnen, en een ruimer palet aan perspectieven op bepaalde kwesties. Een betere representatie van uiteenlopende groepen in de samenleving ook.

Er zijn geen makkelijke oplossingen voor de complexe fenomenen van nieuws mijden en wantrouwen. Internationaal komen onderzoekers tot dezelfde vaststelling, zoals ook Ruth Palmer (IE University, Madrid) en Stephanie Edgerly (Northwestern University)¹. De Nederlandse onderzoeker Kiki de Bruin heeft een typologie van nieuwsmijders ontwikkeld²: sommigen zijn terug te winnen voor het nieuws, anderen veel moeilijker. In andere landen dragen journalisten vergelijkbare suggesties voor oplossingen aan als in ons onderzoek: meer transparantie creëren, meer positief nieuws brengen en meer in gesprek gaan met mensen uit verschillende lagen van de bevolking.³

De weerstanden tegen deze mogelijke pistes zijn echter taai en van verschillende aard. Neem het bereiken van nieuwsmijders: meer positief nieuws en meer transparantie over de journalistieke werkwijze zijn zeker goede praktijken maar ze bereiken nieuwsmijders veelal niet. De hoop is wel dat ze verdere afname van nieuwsconsumptie of weerstand hiertegen kunnen afremmen. Ruth Palmer en Kiki de Bruin wijzen erop dat nieuws, hoe goed gebracht ook, geen belangrijk ingrediënt is in het leven en de identiteit van een aantal mensen, en dat wellicht nooit zal worden.

Er leeft ook een andere weerstand, namelijk binnen de journalistiek zelf: de terughoudendheid om een vertrouwde benadering aan te passen. De waakhondfunctie die veel journalisten verbinden met hun vak, zeker wat politiek, economie en justitie betreft, schuurt voor een aantal journalisten met een meer verbindende, constructieve of oplossingsgerichte benadering van nieuws. Er is eveneens twijfel of constructieve

¹ Ruth Palmer & Stephanie Edgerly (27 Apr 2024): How Journalists Perceive News Avoidance: Reactions and Solutions to the Missing Audience as Boundary Work, *Journalism Studies*, DOI: 10.1080/1461670X.2024.2345672

² <https://www.journalismlab.nl/wie-is-de-nieuwsmijder-motieven-waarden-en-persoonlijkheden/>

³ Kleis Nielsen, R., Palmer, R. en Toff, B. *Avoiding the News. Reluctant Audiences for Journalism*. Columbia University Press (2024)

journalistiek voldoende kans maakt in een clickgedreven en concurrentiële, commerciële mediacontext. 'Is de tijdsgeest hier wel rijp voor?', vraagt een van de bevroegden luidop.

Meer kan gebeuren op vlak van representativiteit, daar is een deel van de journalisten het over eens. Redacties zijn vaak homogene en hoogopgeleide segmenten van de samenleving, met een andere samenstelling dan het gros van de bevolking. Dat maakt het niet altijd makkelijk om gevoeligheden goed op te vangen. Een partij die verkiezingscores haalt waar de meeste partijen enkel jaloers op kunnen zijn wegzetten als een verliezer, kan een deel van de burgers bevestigen in hun beeld van partijdige media. De Nederlandse politicologe Léonie de Jonge wijst hierop⁴. Een significant aantal mensen voelt zich niet gerepresenteerd door de berichtgeving en kan een klimaat van wantrouwen verder oppoken. Ook politieke berichtgeving gedomineerd door conflict en incidenten kan een dergelijk klimaat voeden: een antipolitieke houding en antimediahouding zijn niet helemaal vreemd aan elkaar, zo bleek in onze eerdere gesprekken met nieuwsmijders en wantrouwers.

Kortom, er zijn pistes om verdere afkalving van vertrouwen in de media en van het nieuws mijden tegen te gaan. De aangereikte suggesties kunnen schuren met bestaande, diep ingeburgerde opvattingen over harde, kritische journalistiek met focus op problemen. Ze nodigen uit tot verder debat, uitklaren, en experimenteren.

Journalism remains work in progress. Evoluties bij het publiek vragen om een evoluerende journalistiek, zonder te raken aan de kernwaarden van een accurate, op feiten gebaseerde, onafhankelijke pers.

⁴ <https://www.demorgen.be/verkiezingen-9-juni/vlaams-belang-zal-deze-cijfers-framen-als-een-succes-en-dat-is-het-ook~bfc53a41/>